

RYLANDER, A[XEL]

Flygskrift för åttatimmarsdagen.

Stockholm
1892

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

Pol. sk.
Arb. fr.
(M)

Flygskrift

för

ÅTTATIMMARS DAGEN

af

A. Rylander.

Pris 5 öre.

Pris 5 öre.

Åttatimmarsdag! — ett rättvist och oafvisligt kraf.

Det förtäljes om en af den grekiska forntidens män, att han, då den första vattenkvarnen sattes i gång, råkade i hänförelse, förespående en lycklig och ljus framtid för arbetets slafvar nu då de skulle slippa draga den tunga handkvarnen.

Tänk om det blifvit denna man förunnadt att se ångan och elektriciteten träda i det menckliga arbetets tjenst; att se slagan aflösas af ångtröskverket, lien af slättermaskinen, handräfsan af hästräfsan, mjölkammaren med skumslevv och handtjerna af mejeriet med separator och extraktor, handsågen af ram- och cirkelsågen, handhyveln af ånghyveln, synålen af symmaskinen, spinnrock och väfstol af mekaniska spinneri- och väfverimaskiner, gamla verktyg af nya, segelskutan af ångfartyget, forvagnen af jernvägståget, och hundra andra lika märckliga aflösningar; blifvit honom förunnadt att skåda alla nya, förbättrade och förenklade arbetsmetoder, korteligen allt som efter hand framträdte och nu bidrager att mångdubbla arbetets alstringsförmåga.

Hvad måne han, som så fröjdades öfver den första vattenkvarnen, skulle hafva sagt om han sett huru ännu i dag det arbetande folket fortfarande får stå i och slafva i 10—12, ja 14 timmar dagligen och mera?

Ja hade han varit klarsynt skulle han hafva sagt, att en litet eller intet arbetande öfverklass på ett skamligt och hänsynslöst sätt, efter hand som arbetets alstringsförmåga ökats, lagt vantarna på alla här af kommande fördelar.

Är det också icke en nedrig oförrätt mot den stora arbetande massan att det senaste århundradets uppfinningar, upptäckter och framsteg på alla områden, som i så hög grad frammanat *möjligheten* af arbetstidens förkortning, likväl, tack vare ett förvändt samhällssystem, *icke* medfört någon sådan?

Är icke detta orätt?

Eller har slafvarnes klass ingen rätt att fordra sin börda lättad då naturens stora kraftkällor genom sinnrika maskiner af tvingas en allt större mängd kraft, som i det menckliga arbetets tjenst gör sådana under?

1892.

Eller har denna arbetets kollossalt ökade alstringsförmåga ändå icke varit stor nog för att medgifva arbetstidens förkortning?

Ack jo! Både det ena och det andra. Men saken är den, att öfverklassens pretentioner på lyx och öfverflöd har växt i kapp med arbetets ökade alstringsförmåga.

Samma öfverklass som himlar sig öfver näringarnes undergång och egen ruin, så fort arbetarne fordra kortare arbetstid, äro alls icke rädda för, att för *egen* del undandraga väldiga mängder arbetstid och arbetskraft från det nyttiga arbetet.

Sjelfva arbeta de mycket litet eller alls intet och taga till på köpet undan till sin bekvämlighet enskilda tjenare i många tiotusental. Och deras fina våningar och villor, toaletter, kräsliga föda, ekipager, hundar o. d. Huru mycket arbete åtgår icke för att frambringa och underhålla allt detta?

Millioner och åter millioner timmar onödigt arbete, och ändå hafva vi icke här talat om statslyxen, militarismen, prestadömet m. m. Och den af den kapitalistiska oordningen framkallade *arbetslösheten*? Huru många arbetstimmar gå icke härigenom förlorade?

Öfverklassen är nog fräck att söka inbilla underklassen att det är till välsignelse för arbetarne all denna lyx och detta öfverflöd därför, att det härför fordras arbete och öppnas arbetstillfällen. Och underklassen har ofta varit nog enfaldig att nappa på kroken.

Och dock borde väl äfven det största nöt begripa, att ju flera som syssla med onyttigt arbete (eller ingenting göra), ju *mera* måste de arbeta som äro sysselsatta med nyttigt arbete, alldenstund *alla* måste *lefva* af det *nyttiga* arbetet.

Dylika välsignelser kunna arbetarne därför godt undvara för den verkliga välsignelsen att få förkortad arbetsdag.

Ädelmodiga öfverklass! Då menskligheten blifvit välsignad med arbetsbesparande maskiner, lägger du vantarne på de nya fördelarne genom att ge en del slafvar sparken och låta de öfriga arbeta lika länge som förut.

Dock! Ditt goda hjerta öppnar sig. För att minska arbetslösheten låter du bygga kaserner, fästningar, pansarbåtar, palats, villor, dukar läckra bord, skaffar dyrbara kläder, omger dig med tjenare och njuter af lifvet.

Ack du ädelmodiga öfverklass! Du är icke blott ädelmodig, du är äfven mycket vis, som är i stånd att finna på ett så präktigt medel att lindra arbetarnes lidanden.

Men — om arbetstidens förkortning vill du icke höra talas.

Vi se emellertid att öfverklassen ej är buskablyg då det gäller att för *sin* del taga undan arbetstid.

Mätte arbetarne häraf lära att det *går an* att förkorta arbetstiden, och måtte de på samma gång lära sig att de ha rätt att fordra kortare arbetstid och (högre lön) som sin andel af framåtskridandets frukter.

Åttatimmarsdagen och arbetslönerna.

Den förkortade arbetsdagens inflytande på lönernas storlek är utan all motsägelse, för arbetarne, normalarbetsdagsfrågans både viktigaste och ömtåligaste sidå.

Arbetaren, som slafvar i 12 till 14 timmars dagligt arbete, och som gerna skulle önska kortare arbetstid, vågar dock icke ens tänka ditåt, så länge han fruktar att kortare arbetstid med nödvändighet skall medföra lägre lön.

När derföre arbetsgifvarne besvara arbetarnes begäran om kortare arbetstid med hot om lägre löner, är det sannerligen icke underligt om mången arbetare finner saken betänkelig nog.

De som arbeta för tim-, styck- eller ackordslön förtjena naturligtvis mindre än förut om arbetstiden förkortas, utan att lönen höjes.

De måste sålunda söka *höja* ackorden, *samtidigt* med att de *minska* arbetstiden, om deras ekonomi icke skall bli lidande af den kortare arbetstiden.

De deremot, som arbeta för dag-, vecko-, månads- eller årslön — och de utgöra flertalet af Sveriges arbetare — behöfva endast söka *bibehålla* den förutvarande lönen, då arbetstiden sänkes, för att slippa se sin arbetsinkomst minskas.

Det ser sålunda ut, som om det vore svårare för de förre än för de senare att komma till rätta med frågan. De förre ha dock en trumt på hand, som de senare icke ha, nämligen att de i de flesta fall äro *yrkesarbetare* och såsom sådana naturligtvis böra ha lättare att genom sin organisation ge kraft och eftertryck åt sina fordringar, under det de senare i allmänhet bestå af *icke yrkesarbetare*.

Arbetarne af båda de här nämnda slagen tro dock ännu ofta nog att arbetsförtjänsten blir mindre om arbetstiden blir kortare.

För att skingra denna villfarelse måste vi klagöra förhållandet mellan arbetstid och arbetslön både sådan den *är* och sådan den *borde* vara.

Mycket ofta möter man hos arbetarne detta resonnemang: om jag arbetar i 12 timmar tör 25 öre i timman, förtjänar jag 3 kronor om dagen, men om jag arbetar 8 timmar för samma timlön, blir min daglön endast 2 kronor om dagen.

Arbetarne i allmänhet äro ännu icke tillräckligt upplysta om de i samhällets ekonomiska lif verkande omständigheterna, för att kunna taga en *vidsträcktare* öfversigt öfver normalarbetsdagsfrågan eller för att kunna se den i samband med den storindustriella utvecklingen, det vill här säga: göra klart för sig arbetets *ökade alstringsförmåga*, som efterhand blir allt större och större.

Arbetarne i allmänhet, göra härvidlag som de ofta göra, de taga det skenbara för det riktiga.

Det låter ju också onekligen ganska riktigt det påståendet, att man kan hinna förtjena mera på längre tid än på kortare, och det är som nämnts, icke underligt att många fastna på den kroken. Men dessa glömma då en sak, eller rättare, de märka icke att de lefva i ett samhälle, där de *icke* få hvad de göra rätt för, och där arbetaren, om han arbetar litet eller mycket i *alla fall* får lämna till kapitalets innehafvare allt hvad han frambringar, utöfver sin mot svältgränsen nedpressade lön.

Arbetarne måste, för att rätt uppfatta frågan om kortare arbetstid, göra klart för sig att arbetets alstringsförmåga är *bedydligt* större nu än förr, och att denna arbetets ökade afkastning hade bort för arbetsklassen medföra såväl *förkortning af arbetstiden* som ock *högre löner*.

Hvarför har det då icke gått så? Jo, emedan en litet eller intet arbetande klass lägger beslag på *allt* hvad det arbetande folket frambringat, för att sedan ge dem åter *en del* under namn af arbetslön, hvars storlek i det nutida samhället står på svältgränsen och *sällan har det ringaste sammanhang med det utförda arbetets värde*.

Därför se vi också jordbruksarbetare och grofarbetare för 12 till 14 timmars arbete erhålla 300—500 kr. om året, handverkare, industriarbetare m. fl. för 10 à 12 timmar 500—700 kr., folkskollärare, förmän, lägre embetsmän och dylika för 6 à 8 timmar 700—1500, högre ämbetsmän, prester, officerare, fabrikanter, grosshandlare, godsegare, kupongklippare, direktörer o. s. v. för 0, 3, 4 timmar dagligt arbete erhålla från 2 à 3 till 50 à 100,000 kr. och mera i årlig inkomst, för att nu ej tala om majestätet med guds nåde.

Om det nu verkligen vore som den kortsynte arbetaren tror, att ju längre jag arbetar, dess mer förtjenar jag, så vore det ju klart att de, som arbeta längst — och hårdast — skulle erhålla högsta lönen och tvärtom. Men som man ser är detta i det dagliga lifvet icke förhållandet, *utan de, som arbeta längst och hårdast, få tvärtom minsta lönen*.

Huru nu förklara detta?

Svaret lyder: *i kapitalistsamhället är det någonting annat än det utförda arbetet som bestämmer arbetslönens storlek*.

Man skall invända, att det för många af de större inkomsttagarna fordras större kunskaper och erfarenhet än för vanliga arbetare.

Härpå kan svaras och erinras:

att tungt och obehagligt arbete får anses mer än uppväga fackkunskap eller andra insigter;

att det icke alltid fordras omfattande kunskaper för att kunna skrapa åt sig stora inkomster;

att öfverklassen kan förskaffa sig sin bildning endast derigenom att underklassen arbetar samman de härför erforderliga utgifterna;

att om högt aflönade embeten och dylika platser, såsom fallet är med kroppsarbetet, lemnades åt den som nöjde sig med minsta lönen; skulle en betydlig förändring inträda härutinnan;

att största delen af de flesta öfverklassinkomster icke kunna kallas inkomst af eget arbete utan af *andras* arbete; och slutligen

att de stora inkomsterna, slöseriet, lyxen, vällefnaden och sysslolösheten på samhällets höjder möjliggöres *endast* derigenom att arbetarnes stora massa få nöja sig med små eländiga inkomster, umbäranden, försakelse och omåttligt lång arbetstid.

Arbetslönens storlek betingas i detta förvända samhälle, icke af arbetets verkliga värde, utan af tillgång och efterfrågan på arbetare.

Ju längre arbetstiden är, ju mindre efterfrågan på arbetare och ju lägre löner. Ju kortare arbetstid, ju större efterfrågan på arbetare, och ju större utsigter, om icke att höja lönerna, så åtminstone att hindra dem från att falla ytterligare. Så är det och så blir det så länge det *nuvarande* lönesystemet består.

Det är ju också mycket lätt att begripa att i en tid då maskinerna allt mera börja ersätta handarbetet, så måste antingen arbetslöshet och sjunkande löner bli följd, eller också måste arbetstiden förkortas. Hvarje maskin som kommer till, är, som arbetskraft betraktad, liktydig med ett större eller mindre antal arbetare. Nu skulle detta antal arbetare få behålla sitt arbete om arbetstiden nedsattes, men — öfverklassen föredrager att antingen indraga dem i lyx- och annat onyttigt arbete eller låter dem gå arbetslösa och trycka ned lönerna.

Det ges exempel på att arbetare under dåliga tider då de fått sin arbetstid nedsatt, och lönen likaså, på grund häraf uttalat sig mot åttatimmarsdagen.

Om dessa arbetare blott besvärade sig med att tänka efter huru det skulle kunna vara möjligt att afsätta alla de enorma produktmassor som frambringas af arbetsklassen under 12 à 14 timmars dagligt arbete, då arbetsklassen i löner icke erhålla så mycket att de kunna köpa dessa varor, och då öfverklassen i all sin glupande rofgrighet, dels icke mäktar förbruka öfverskottet, dels icke heller vill göra det utan samlar på hög, tills förråden bli för stora, och kriser, arbetslöshet, sjunkande löner, bli följd.

Ännu en gång: så länge en arbetare icke har fullt klart för sig att det *går an* att förkorta arbetstiden *utan* att lönen behöfver sjunka, så blir han en motståndare till förkortad arbetsdag.

Af intet blir intet tänker han, och måste sålunda ha klart för sig *hvarifrån* arbetsgifvaren skall taga medel att betala lika lön för kortare som för längre arbetstid.

Vi ha förut sett huru öfverklassen för *sin del* förstått att taga undan väldiga massor arbete i form af all möjlig lyx och öfverflöd samt en stor tjenstepersonal för sin beqvämlighet m. m.

Nåväl! Den väldiga massa arbete som underklassen får utföra till öfverklassens underhåll måste minskas litet — och man har förkortad arbetsdag utan sjunkande löner. Eller tydligare: öfverklassen måste afstå en del af rofvet.

Nu blir frågan: huru få öfverklassen att nöja sig med mindre rof? och huru få 8-timmarsdagen genomförd?

På den första frågan kan svaras: för det första blir öfverklassens rof icke så mycket mindre under 8-timmars än under 12 eller 14-timmarsdagen, emedan en arbetare arbetar raskare och ihärdigare under 8-timmars arbetsdag än under 12 à 14-timmars; och för det andra kommer ständigt nya och förbättrade maskiner och arbetsmetoder att ge arbetsgifvarne mer än riklig ersättning för den förkortade arbetstiden. De som hålla före att det »tjenar till ingenting» att arbeta för normalarbetsdag då maskinerna i alla fall skall frammana ny arbetslöshet och ytterligare trycka ned lönerna, vilja vi blott erinra att arbetarne i alla fall ha den reela behållningen kvar af åttatimmarsdagen att de slippa tråla i 12 à 14 timmar, och dessutom går det ju an att ytterligare nedsätta arbetstiden då så fordras.

På den andra frågan svaras:

åttatimmarsdagen måste lagstadgas.

Åttatimmarsdagen bör lagstadgas.

Arbetets frihet och aftalets frihet är i fara, ropa normalarbetsdagens motståndare då fråga blir om att i lag stadga den tid, hvarutöfver ingen arbetsgifvare får tvinga någon att arbeta.

Arbetsgifvarne och deras talrör i tidningspressen fråga ständigt: hvarför kan inte arbetaren få arbeta längre än 8 timmar om dagen om han vill det? och hvarför kan inte aftalet mellan arbetare och arbetsgifvare få vara fritt?

Huru länge skall arbetaren låta smörja sig om munnen med dylika fraser?

Vet icke arbetaren att aftalets frihet ser ut så här: *vill du inte vara nöjd så har du full frihet att bli utan arbete!*

I många fall vågar arbetaren vid arbetsuppgörelse icke ens fråga efter arbetstidens längd, ännu mindre söka göra sin vilja gällande.

Och de arbetare som *önska* få arbeta länge?

Ja, de måste lära sig inse att lång arbetstid är till *skada för hela arbetsklassen* både ur helso- och lönesynpunkt.

Arbetarne kunna visserligen i många fall genom en stark organisation tilltvinga sig kortare arbetsdag, men följderna af detta sätt för frågans genomdrivande blir den, att arbetsmarknaden kommer att bli en ständig krigsskådeplats, der striden föres med vexlande lycka och stor förlust på båda sidor. Enda sättet att förekomma dylika tvister och slitningar är att införa *lagstadgad åttatimmarsdag*.

Arbetarne kunna också med större enighet samla sig kring fordran på lagstadgad åttatimmarsdag, än de kunna göra om dess genomförande på andra sätt.

Mången som i den ovissa striden mellan kapital och arbete ej vill eller vågar äfventyra sin anställning och sin familjs existens och därför hellre böjer sig för öfverdrifna fordringar, skulle efter *lagens* bud om åttatimmars arbetstid med glädje rätta sig, därför att lagens bud skyddade honom.

Groll och kif mellan kamrater i denna fråga skulle upphöra.

Massor af tim-, styck- och ackordsarbetare, som nu ofta nog ingenting bättre begära än att få stå i, hvarför icke, i 16—18 timmar om dygnet, skulle säkerligen med glädje hälsa ett lagbud om åtta timmars arbetsdag, som en gräns mot förstörande, lönedetryckande konkurrens, såväl mellan arbetsgifvarne som mellan arbetarne. Men så länge icke omåttligt lång arbetstid är förbjuden i lag så — »hvad tjenar det till att jag arbetar i endast åtta timmar, då andra i alla fall stå i i sexton?»

Frågan om lagstadgad åttatimmarsdag är emellertid nu så pass omfattad och framskjuten bland arbetarne, att arbetsgifvarnes klass med samhällets styrande och lagstiftande män i spetsen, snart nog måste välja mellan *ständiga förbittrade och förlustbringande strider mellan kapital och arbete* eller *lagstadgad åttatimmarsdag*.

Åttatimmarsdagens genomförbarhet.

»Åttatimmarsdagen kan icke genomföras» säger snusfornuftigt folk, med tvärsäker ton.

Med genomförandet är det dock icke värre än att saken för flera yrken är undanstökad i några af Nordamerikas förenta stater, för åtskilliga af Europas grufarbetare, samt slutligen i Australien, der nyligen en lag antagits af parlamentet, om åttatimmars arbetsdag.

Detta bevisar åtminstone att åttatimmarsdagen *kan* genomföras.

Åttatimmars arbetsdag — bildning, helse och lifsglädje.

Det är mycket klumpiga vapen åttatimmarsdagens motståndare komma med då de säga: finge arbetarne åttatimmarsdag skulle de bara lära sig en massa ofog.

Åttatimmarsdagens hätskaste motståndare äro att söka bland *dem*, som hvarken »så eller grafva». Tänk hvad ofog *dessa* då skola hinna lära sig.

Förbättringen i arbetarnes lifsvilkor mötes icke af moraliskt förfall, utan af ädlare hemlif, af större lust för läsning, studier och deltagande i medborgerliga angelägenheter, samt en stegrad känsla af ökadtt människovärde, som åter blir en driffjeder till ett människovärdigare uppförande.

Hur kan man vänta att den som från tidig morgon till sen kväll får gå i hejdlöst slafveri, skall, med sin utsläpade kropp kunna hafva lust för någonting annat än äta och sofva och möjligen — rumla och göra ofog.

Veckans nedbrytande slafveri värkar därhän att han äfven om söndagen är oförmögen att mottaga någon intellektuell odling.

Man erinrar om huru jordbruksarbetarens långa vinterqvällar användas.

Javäl! Men kom ihåg hurudana *förhållandena* äro på landsbygden. Och vänta med omdömet tills dess den klassmedvetna arbetarrörelsen hinner förskaffa dessa arbetare högre löner, bildande sällskapslif, klubbar och föreningar, som skola dana dem till vakna medborgare med sjelftillit, frihetskänsla och ett brinnande begär att kämpa för sin klass' frigörelse.

Redan nu förmärkes en ljuspunkt. De kvällar post och tidningar anländt sofver man icke.

Förtidigt brutna krafter och förtidig död är en omåttligt lång arbetstids följder, förutom andlig tröghet och oförmögenhet. Det är icke endast i de såsom mest helsofarliga betecknade yrkena, der stoft- och koldam bemänga lungorna, partiklar af metaller o. d. söndersarga dem, och der giftiga gaser, oren luft och bristande dagsljus förgiftar blodet och förstör hela organismen, som den långa arbetstidens fördärflika följder visa sig, utan inom *alla* yrken och sysselsättningar.

Landsbygdens arbetare t. ex. anses i allmänhet ej ha synnerligen helsofarligt arbete. Gör dock en titt in i backstugor och fattighus, der statkasernernas och torparkojornas *förbrukade* krafter inhysas, och den som tviflar skall få se af slit och släp vanstälda gestalter, onaturligt krökta ryggar, darrande händer, armar och ben, sönderbrutne eländige stackare, som fått börja tråla vid åtta, nio år och sedan alltjemt i 12 à 14 timmar om dagen.

Skulle icke den långa arbetsdagens följder visa sig så som nyss nämnts, så visa de sig i slöhet, tungsinthet, lifsleda och likgiltighet för allt som ej står i nära samband med äta och sofva.

Vilja vi se ett bildadt, starkt, friskt och lefnadsgladt slägte, medborgare och menniskor i ordets fullaste mening, så måste vi hafva *åtta timmars arbetsdag*.

Eventuell nettobehållning af denna broschyr tillfaller den socialistiska propagandan för landsorten.

www.books2ebooks.eu